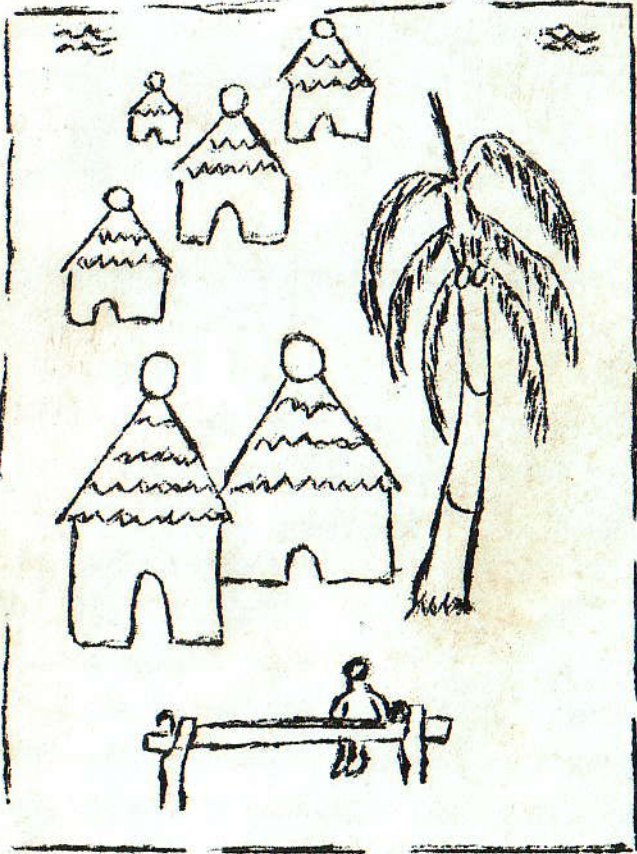

Kòmòndé

Kúmondés kutoluú.

Kúmondés ñba waagálííná Benin fàrándu
ge; begés Luwóowá. Téedu wentí bányáá ti
sisi: Kòloná né, tidaá ge baagálííná.
Bidekés sisi bána nebére boogóyoo; wenbíré
kúfulumde ge baagálii.

Kúbonáa wenbá besgédé we níbááwu né,
dawaalúu na newúu ge belé begés. Dawaalúu
ge bányáá sisi: Kúmuwú. Nge baríña boogóni
bosúu laadóo kúduwóo-ro. Didáare wendé
boogóni na bosúu duro né, dawaalúu-dés yíde
waagbaná dutulú; nge baajan babisíná bányáá
sisi: Kúmondés, Kúmondés. Nna ge anasáarawá
talíi-daá né, belé baanmáa wenbí bányáá né,
sisi: Kúmondés.

Kúmondés ñba woogóni na bosúu né,
bodómóná naáru laadóo kañ karózi. Bedés
suwúu boozúu kááde-dés né, búuni kujúni-daá
ge bogozuwáa; biiyéle baa urú si ibó bojó,
na bána yi banlám faawú né, dibimbidé féyi
né, bújóo káále bodé.

Nna ge Búu-wóró-dés Kúboni weení bányáá
yi sisi: Wúro-Gbeléwu né, waalá lomaazé
ikálízi we bokóni bosúu níbááwu-jó. Nge
boogóvú kúboni umú baa awení ikóni ikpa
didáare wendé dínmowúu we né bocóo.

Boogóni na si bosúu né, baaya damá ndindí;
ceñba na cé, ceñba na lí. Bana, bocóo deeli,
bányáá ñna sísti: Kiderewu; bana, Kacáálá-dés;
Búu-wóró; bana, Kpedewú-dés; bana, Káñmóo-
daá. Biyyéle bedés suwúu nbarí-nbarí-dpoozi
né, baa nébère igama woogoni ná si boyóo
badaá nebère, badánbitzi. A ceñba waagágúrú,
ceñba dudu wángagurúu ge.

Kómóndésé ñba-dés didáare kífadé bozuwáa
dipoozi dó né, doo né, bányáá ñna ge sísti:
'Tem-dé'. Doo né, a urú weedi kímère ge waazí,
na bokógbóo yi bokoná betesiná Tem. Biyyéle
bányáá bedés didáare bozuwáa dipoozi dó né
sísti: 'Tem-dé'.

Kómóndésé ñba-dés kiyaku Agbéébé né,
Purílám ñba woogoni ná bassí Kómóndésé. ñba-
dés kiyaku-daá búúre boboná bedés Purílám
bokózuu kiyaku, bányáá ki sísti: 'Agbéébé'.
Ñna ge bitwízi Kómóndésé ñba.

Wíre bujóó né, nge baagurú bakpírú badí
sísti bónbodé, bokóyoo Purílám ñba bokógbóo
bedés kiyaku-daá búúre, wendé Purílám ñba
woogbóo né, bañ bakábísíná bedés Kómóndésé
bacáa didáare bosúu kiyaku 'Agbéébé'. Nge
Kómóndésé ñba woogóduu wa tóm tite sísti:
mínyóó ge wenbá, na botó sísti: múnzuwúu kiyaku
'Agbéébé'.

Kòmòndés, kowuro-bóónwá kés natínáázá:
Búu-wóró, Kíderewu; Kacáálá-dés, Soorée.

Wúro báa weení na idés kowurobóowú.

- 1.) Caá-Kòmònt (Kíderewu)
- 2.) Wúro-Kúra (Kacáálá-dés)
- 3.) Wúro-Gááfu I (Soorée)
- 4.) Wúro-Samá (Búu-wóró)
- 5.) Wúro-Nbóní (Kíderewu) ilé
waazá-daá ge Jááma woogóní.
- 6.) Wúro-Gááfu (Búu-wóró)
- 7.) Wúro-Akóndo (Kíderewu)
- 8.) Wúro-Gbeléwu I (Búu-wóró)
- 9.) Wúro-Gááfu II (Soorée)
- 10.) Wúro-Gúúní (Kíderewu)
- 11.) Wúro-Bááníná (Soorée)
- 12.) Wúro-Jóbó (Kíderewu)
- 13.) Wúro-Gbeléwu II (Búu-wóró)
- 14.) Wúro-Đerimáán (Kacáálá-dés)
- 15.) Keezire Caá-Akééle (Kacáálá-dés)

Luwóowá baasi, séédwá woodóo Kòmòndés;
Bugúmwa, Mbólá, Kóólí, Cáare, Nícéwá, Turéwá,
Đikééníwá, Bóódéwá, etc.

Kòmòndés, báa kowuro-bóowú wenkí na
kidés Kangara ge.

Amá, tésédí ríngá-déé Kangara ge 'Suwoó' .
Dénveerím mí sísti: dáálá Suwoó-déé tákaradá
dányám biyéé noónáázá.

Kúmondéé lúzásti.

- Caazésém: Caazésém né, kacáálá-déé íba-
déé lúzóo nbulé. A sù baláa ké, kelimbíre
kíssésímde abaalú, na fée kúfulum abaalú.
Kóndowúu ku kudómíni ndíndi tésédí-daá.

- Kúdákpaawú né, Kúderewu íba-déé lúzóo
nbulé. Kelé né, wenbí íngínáa bánlaá Caazésém
né, bilé dudu ge bánlaá ké. Kóngónáa téséwu.

- Sewu-sáawú né, Káńngóó-daá íba-déé íngá
nbulé. A sù baláa ké, kelimbíré kíkpadiqé
abaalú, na fée kíkpadi abaalú ge bánlaá ké.
Kelé dudu kóndowúu téséwu.

- Agíríga né, Búu-wóró íba-déé íngá nbulé.
A sù baláa ké, fée kúfulum ge bánlaá. Kelé
kadés né, kénveríi boroozi nyíídi-daá.

- Kaakpírí-búúrs né, Soorée íba-déé íngá
nbulé. Kelé kána Agíríga bedéé láádi kée Kúdumbi
ge. Kénveríi ló-déé sáratíwá-doozi.

Kowurásti-déé tóm né, Bugúmwa wánziti ku
Kúmondéé íba kowúroo kúbońga. A baaziti bambé,
bám basiti Bugúmwa. Bedéé kowurásti síídi ooóo
ge nyaziti íngínáa Cáawujó na Calú íba.

Mogoobiya alaa na abaalaa Tem kaladaa,
takarada kina, kigees kunvulisi daazaa-oo ge.
kinnwili daa caanadom wenti doo dajajaanaa
waala bi ge dedees tsewulasi wozuu susuwuu
ne.

Amá denveerim mi susi: teedu ciko ge
dambuzi dinqmaa. Bilé né, a weení nyi susi:
twná bidés azáfúlúde teedu natbru-roozí
né, wambuzi ikánmaa daa wenti tirina tiwe
né, buka diblizi dinyózi dilá hñináa
tiiganáa dānlám ti né.

Dédées adiréésu ndo:

Tem qmáadu EDITEM

B.P. 171 Sokodé.

Múgoobú Caanyáawu Kpeegúuní '' Móoru ''

1ère édition Février 1986.

2ème édition Septembre 1989.